

A három húsvéti ünnepről és Jézusról

... Elközelített a Húsvét ünnepe. Bárcsak röviddel ezelőtt tért vissza Júdeából galileai otthonába, Jézus mégis elzarándokol Jeruzsálembe, mint ahogy azt a többi kegyes ember is teszi. A várost betöltő ünnepi zsidóság közepette megy el a templomba. Nincs más szándéka, mint hogy egyszerűen és áhítatosan beleilleszkedjen az emberi közösségbe és velük ünnepelje a Húsvétot. Nem akar hatni. Még most sem érkezett el az Ő órája. De mégsem tud más lenni, mint ami. És belépése a templomba az után a változás után, ami lényében történt, egy más értelemben vett hazatérés, mint galileai hazatérése; az Isten belép az Istenség házába. Bizonyos értelemben most először keresi fel a templomot azóta, hogy a tizenkét éves fiú azt válaszolja szüleinek; „Nem tudjátok, hogy nekem az én Atyámnak dolgaival kell foglalkoznom?” Ezért nem tud Jézus lelke közömbös maradni a templomban eluralkodó kapzsi elkülsőségesedéssel szemben. Nemes harag lobban fel benne, ami több pusztán emberi felháborodásnál. Nem töri meg az önmegtartóztatást, amit saját maga szabott magára. De nem is kell hogy kilépjen belőle. Nincs szükség másra, mint pusztá jelenlétére. Lelkéből olyan lángoló fenség tör elő, hogy a körülötte lévő emberek nem tudnak előle elzárkózni. A pénzváltók asztalai felborulnak. Páni félelem fogja el a tömeget. Mágikus erő űzi ki őket a templomból. Olyasmi történik, ami Mózes és Illés óta nem volt. Egy ember pusztá jelenléte - aki mindenestre több mint ember, - köröskörül közös látomást, élményt hív életre, mintha maga a haragvó Istenség avatkozna bele büntetve az emberek életébe. Hajdan Mózes fellépése hozta a hét csapást az egyiptomiakra; Illés próféta imádsága a Karmell hegyén az ég pusztító tűzét hozta Baál papjaira. Most mindnyájan egy életnagyság fölé emelkedő alak látásának igézetében vannak, aki néhány kötélrövidítőt vesz fel a földről és korbácsként megsuhogtatja a szétrebbenő tömeg feje fölött. A külső valóság szerint Jézus mozdulatlanul állhatott a templomban; de lényét mint az isteni ítélet korbácsát élték át.

Drámai izgalom hullámai csapnak át mindazok lelkén, akik ezen a Húsvét-ünnepen Jeruzsálembe vannak. A templomi jelenet továbbreggő utóhangjaihoz tartozik az is, hogy az ünnepet követő egyik éjszakán eljön Jézushoz Nikodémusz, a zsidók egyik legfőbb vezetője. A Jézus és Nikodémusz között lefolyt éjszakai beszélgetésben nem kisebb csoda rajlik, mint a kánai menyegzőn és Húsvétkor a templomban történetekben. Ennek a találkozásnak a titka - amire először R. Steiner mutatott rá, - azokban a szavakban mutatkozik, hogy Nikodémusz „éjszaka” jött Jézushoz. Az evangéliumnak ezt a közlését általában úgy értelmezték, mintha Nikodémusznak nem lett volna bátorsága Jézust nappal felkeresni és ezért használta fel az éjszaka leplét látogatására. Azonban éppen a János-evangélium mondja Arimátiai Józsefről, hogy bár Jézus tanítványaihoz tartozott, „de titokban, mert félt a zsidóktól” (19,38) Az evangélium hasonló kifejezést használna, ha azzal a megjelöléssel, hogy Nikodémusz éjszaka jött Jézushoz, valami hasonlót akarna kifejezni. Azonban megelégszik az egyszerű időmegjelöléssel, amit mindig meg is ismételt, mikor Nikodémuszt újra említi. A 7. és 19. részben is ezt mondja; „Nikodémusz, aki éjszaka jött Jézushoz”. (7,50;19,39.) A következőket használta az az érteleme, hogy...szellemi találkozásról volt szó. Éjszaka itt azt jelenti, hogy Jézus és Nikodémusz lelke egyaránt abban a testetlen állapotban volt, amibe az emberek elalváskor kerülnek. Csakhogy itt az éjszakai állapot nem alvás közben jön létre, hanem két olyan egyéniség találkozik, aki testén kívül is fenn tudja tartani teljes tudatát és beszélgetni tud egymással.

A Nikodémusszal folytatott éjszakai beszélgetés kiemelkedik az emberi szokások síkjából. Az okkultizmus szférájához tartozik. Két „mester” beszélget. Ezért is szólítják egymást kölcsönösen „Mester”-nek. Mindkettő többes számban beszél. Nikodémusz a régi világ beavatottjai nevében; és Jézus is azt mondja; „Mi azt hirdetjük, amit tudunk, és amit látunk, arról teszünk tanúbizonytságot”. Ezt a nagy jelentőségű mesteri beszélgetést mint két olyan ember valóságos szellemi találkozását kell felfogni, akik egymásról kölcsönösen elismerik, hogy kiemelkedik az emberiség köréből és akik éppen ezért megengedhetik maguknak, hogy ilyen módon találkozzanak. Az ezen az éjszakán történetekkel sem töri meg Krisztus a magára szabott önmegtartóztatást. Nem az áll az írásban, hogy Jézus megy Nikodémuszhoz; Nikodémusz jön Jézushoz. A belső indítékot ehhez a húsvéti templomi jelenet utóhatása adja. Abból a hatásból, ami ott Jézusból kiáradt, Nikodémusz felismerte benne a beavatottat és mestert. Ez nem hagyja nyugodni a zsidó farizeus beavatottat. Odavonzza a másik Nagyhoz, akinél teljes befogadásra talál és a Krisztus-lény egy húsvéti oktatásra méltatja őt, még mielőtt Jézus elkezdte volna tanítványait tanítani. A Nikodémusszal való beszélgetésnél tehát épp úgy, mint a kánai mennyegzőnél és a templom megtisztításánál olyan lehetőségek lépnek működésbe, melyek a mindennapi emberi lét síkján és törvényein felül állnak. Látjuk Jézust, amint magától értetődően és mesteri fokon él a régi idők beavatottjainak képességével, fizikai testétől függetlenül mozog és beszélget.

Végül fel kell ismernünk, hogy ez a három jelenet, amit a János-evangélium a Jordán-keresztelőt követő első időkből elmond, együttesen, hármasságában mégis megfelel az első három evangélium kísértési történetének. Mint lényének akaratlan kisugárzásai indulnak ki olyan hatások a Krisztus Jézusból, amik kapcsolódnak azokhoz a mágikus lehetőségekhez, amiket az ellenerők a megkísértés negyven napján elévarázsoltak. Ha felfigyelünk erre a párhuzamra, ez viszonyunkat a János-evangéliumhoz csodálatosan elmélyítheti. Érezzük a benne lévő csodálatos nagyvonalúságot és nyíltságot és ez arra kötelez bennünket, hogy még nagyobb bámulattal és alázattal olvassuk.

Az, hogy Kánában a korszokban lévő víz borrá változik, első pillantásra úgy tűnik, hogy a köveket kenyérré változtató Ahriman-i kísértés területére tartozik. Ha azonban mélyebbre hatolunk a kánai mennyegzőn működő lelki titkokba, akkor látjuk, hogy a kísértés le van győzve. A mágikus beavatkozás lehetősége a külvilágba, Krisztus nagy önmérséklete és inkarnációs akarata révén befelé fordult és átszellemiesítési impulzussá vált. De még minden annyira alakulóban van, annyira friss az új fejlődésben, hogy Krisztus lényének napszerű kisugárzása kinyilatkoztatásként hat az emberekre, ami minden időkre felkelti Krisztus kozmikus-isteni nagyságának megsejtését és felvillantja, mint a távoli jövő célját, az emberi szellem csodálatos hatalmát a földi anyag átváltoztatására.

Ugyanígy együvé tartozik a templom megtisztítása és Lucifer kísértése, aki felvezeti Jézust a magas hegyre és felszólítja, hogy legyen a világ urává. A kísértés már le volt győzve, mielőtt Krisztusig eljutott volna. De most a húsvéti ünnepen egy pillanatra megmutatkozik, hogy lényének milyen óriási hatalma van az emberi lelkek felett. Negatív módon mutatkozik, mert az emberek a bennelévő isteni szigortól megrémülnek és elmenekülnek. Pozitíven is mutatkozhatna; ha csak egy kicsit is tenne az érdekében, az emberek, akik olyan mélységesen sóvárognak vezető után, hozzáserglenének és beláthatatlan tömegmozgalom bontakozna ki. Jézus további útjai majd megmutatják, hogy a Krisztus-lény vezetői fensége teljesen szeretetté olvad át. Jézus mindenről lemond, amit az emberek sikernek szoktak nevezni és jelentéktelenül, csendben jár-kei a Földön. Csak ha kezét ráteszi egy betegre, érezteti gyógyító szeretetén keresztül uralkodói fenségét, amire szintén képes lett volna. Lényének az a kisugárzása, amit az emberek az első húsvéti ünnepen a templomban éreztek, az isteni harag emberi megnyilvánulása volt. De az isteni

harag nem más, mint az isteni szeretet másik oldala. Krisztus azért jött e világba, hogy a Földön mindenütt kozmikus ható isteni harag révén ismét hatékonyra tegye, az emberek között isten szeretetét. Csak szolgálni akar, sohasem uralkodni.

Bár az első pillantásra nem ismerhető fel, a Nikodémusszal folytatott éjszakai beszélgetés arra a kísértésre emlékeztet, melyben Lucifer és Ahriman együtt környékezik meg Krisztust és azt mondják neki, hogy vesse le magát a templom tetejéről. Ha Jézus akarta volna, akkor már feltámadása előtt is megjelenhetett volna szellemileg az embereknek. Megrázó megjelenésének révén győzhette volna meg őket szellemi teljhatalmáról anélkül, hogy testileg jelen lett volna. De ez nincs szándékában. Mindaz, ami a mágikus okkultizmushoz és a fakírok tudományához tartozik, távol áll attól a lelkiülettől, ami benne van. Nikodémusz azok után, amit Húsvétkor tapasztalt, megsejti benne a beavatott adeptust. Az éjszakai beszélgetés maga azonban megsejteni vele, hogy Krisztusnak saját testi-lelki lénye felett is meglévő teljhatalma másban gyökerezik. S mire a harmadik húsvéti ünnepen majd megjelenik a Golgota hegyén, hogy a keresztről levett holttestet Arimátiai Józseffel együtt bebalzsamozza, addigra saját adeptusságát is teljesen a krisztusi értelemben alakítja majd át.

A három János-i jelenet és a háromszoros megkísértés közötti egybehangzás megerősíti és megpecsételi Krisztus fölényét az ellenerők kísértő kívánságaival szemben. Mikor a János-

evangélium bepillantást enged a három év kezdetének egyébként félnék tisztelettel eltakart rendkívüli mivoltába, egyszersmind lehetővé teszi, hogy szemtanúi legyünk annak az életteljes kibontakozásnak és átalakulásnak, mellyel az isteni az emberibe inkarnálódott és emberivé alakult át. A János - evangélium nagy bizalma az emberi lényben abban nyilvánul meg, hogy nem várja meg és nem hangsúlyozza Jézus tulajdonképpeni fellépésének időpontját, mint azt a többi evangélium teszi. Nem kell semmit eltakarnia, mert a saját lényén való benső munkálkodással maga Krisztus ügyel az eltakarásra; mindazt, ami isteni és égi benne, beledolgozza a földi inkarnáció burkaiba. Különös elevenséggel érintjük a Jordán-keresztelővel kezdődő inkarnáció titkát, ha a János-i leírást követve tanúi leszünk, miként tört elő hatalmasan az emberi alakból a három év kezdetén teljes mértékben semmiképpen el nem takarható isteni glória. A három krisztusi év tartalma lesz majd, hogy Krisztus lényé egyre inkább beleéli magát az emberi létbe és egyre inkább lefoszlik róla a csoda ragyogása. Valóban, mindinkább elcsendesednek a csodák, amint Jézus élete a Golgota felé közeledik. Krisztusnak minden földi tette között még leginkább azt nevezhetjük „csodának”, ami a kánai mennyegzőn történt. A régi csodahit értelmében vett legnagyobb csoda kezdetben történt. Valójában azonban a legnagyobb csoda a kereszthalál, mert itt az isteni lemondás és az emberré-válás egyetlen nagy csodája teljessé válik.

Tér és idő Jézus életében

Hogy „Jézus életét” mint emberi életrajzot kutassák és ábrázolják, ilyen feladatot alig százötven éve tűznek maguk elé az emberek. A felvilágosodás körében kezdték, amikor az érzékfeletti iránti érzék és ösztön utolsó maradványa is kezdett kihunyni. Régebben, főképp az őskereszténység korában, ha csak megérzésszerűen is, de még túlságosan eleven sejtés élt az emberekben az isteni Krisztus-lényről és túlságosan mély alázattal voltak iránta, semhogy olyan mércével merészeltek volna közeledni az evangéliumhoz, mint amilyennel egyébként a nagy emberek életsorsát és életrajzát megközelítették.

Krisztus lényének félreismerésével - ami most uralkodóvá vált, - elkezdődött az evangéliumok félreismerése is. Bár az „inspirációról” szóló dogma még a racionális

teológiában is érvényben maradt, kialakult az eleven megérzése annak, hogy az evangéliumok konkrétan buzognak elő a különböző szintű érzékfeletti észlelésekből s ezzel együtt kialakult az érzék az egyes evangéliumok mély értelmű stílusbeli különbsége iránt is.

Bekövetkezett az evangéliumok jellegének súlyos következményekkel járó felcserélése. Azzal az egyoldalú törekvéssel, hogy az evangéliumokból Jézus életének külső, életrajzi folyásáról szerezzenek értesüléseket, oda jutottak, hogy az első három evangéliumot mint történelmi dokumentumot és forrásművet előnyben részesítették, a János evangéliumról pedig - amelyet inkább filozófiai írásnak tartottak - kijelentették, hogy történelmileg keveset nyújt és megbízhatatlan. Valójában azonban éppen a három első evangélium az, amely, minthogy csak képek alapján történő imaginatív megismerésen alapul, a fizikai és érzékfeletti folyamatokat, a külső és belső történést minden különösebb megkülönböztetés nélkül állítja egymás mellé, míg a János evangélium, amely egzakt inspiráció révén jött létre, az imaginatív képek függönyén át mindig elhatol a konkrét történelmi folyamatokig.

De mégis jó és szükséges volt „Jézus életének” világos és szemléletes kibontakoztatására irányuló impulzus. A keresztény megismerési törekvésnek ez a fázisa, mint szükséges átmeneti állapot, meg fogja őrizni értékét minden racionális-materialista egyoldalúság ellenére is, ami Jézus életének úgyszólván összes eddigi ábrázolását jellemzi. Mert az isteni Krisztus-lény akarata, hogy inkarnálódjon és emberré váljon, a kemény kézzelfogható fizikai realitások talaján valósult meg. A sváb teozófus Oetingernek az a mondása, hogy az anyag Isten útjának vége, különösen alkalmazható Jézus életének külső, életrajzi tényeire. Csak ki kell küszöbölni azokat a tévedéseket és rövidzárlatokat, amelyek a Jézus életkutatás szemléletét megzavarják és egy végzetes dimenziósugorodás ígézetébe vonták. Jézus élete ugyan emberi életrajz is, de csak Krisztus önmegtágadása révén az. S így elejétől végig nélkülözhetetlen kulcsa a bennrejlő titkoknak, hogy egyúttal isteni életrajz is, egy darabka égi történelem, ami belenyúlik az emberiség történelmébe.

Az első tévedés amit le kell győznünk az a vélemény, hogy könnyű az evangéliumokból a történelmi-életrajzi tényállást meglátni és leírni. Főképpen az első három evangéliumban először csak a lelki képekből szótt réteg tárul elénk. Sejtelemszerűen részt veszünk abban, ami az emberek feje fölött és lelkük legmélyén történt. Szellemi összefüggések és alakok mutatkoznak meg elsőként a nyitott lélekkel történő és az egybevetésre képes evangélium olvasás előtt. E mögé a képfátyol mögé rejtőzik az, ami a fizikai síkon történt. Csak az evangéliumokkal való hosszú, meghitt viszony utolsó, legérettebb gyümölcseként juthatunk el végül a külső életrajzi tények szemléletéhez. Magától értetődik, hogy ezt a célt nem érhetjük el anélkül, hogy előbb fel ne fedeznénk a János-evangélium konkrét történelmi jellegét és meg ne adnánk neki teljes, kimagasló rangját.

Hogy Jézus életének megismeréséhez mennyire nélkülözhetetlen az, hogy az evangéliumok egybevetésébe a János-evangéliumot is belevonjuk, már akkor is megmutatkozik, ha megpróbáljuk megvonni a János keresztelő és a Golgota közti események legáltalánosabb térbeli-időbeli kereteit. Ha csak az első három evangéliumhoz tartanánk magunkat, akkor ugyan egy nagyszerű összképhez jutnánk, de le kellene mondani a térbeli mozgásról és a tájak váltakozásáról, valamint az események időtartamáról és időbeli elrendezéséről. Csak a János-evangélium figyelembevételére kerül konkrét mozgás a összképbe és jutunk el Jézus életének legelső kronológiájához.

A jézusi élet ingamozgását Galilea és Júdea poláris, ősképszerű tájai között igen különbözőképpen állítja elénk a négy evangélista. Máté és Márk evangéliumának nagy, összefoglaló kompozíciója csak egyetlen egy átmenetet tételez föl Galileából Júdeába. A legegyszerűbb tagozódás áll így elő: a két első evangélium első fele Galileában, másik fele

Júdeában játszódik. Jézus életének színtere eleinte - mintha semmiféle megszakítás nem volna benne, - Galilea napsugaras, otthonos világa. Az a komoly fordulat, ami a Jeruzsálemben való felmenetellel áll be, egyúttal a passió és a golgotai esemény bevezetése is. A Nagypéntek előtti napok a húsvéti eseményekkel az evangéliumok egész második felének tartalmát képezik. Ha a két alapvető tájhoz eleven szemlélettel kapcsolódunk, semmi sem mutathatja meg nagyszerűbben kozmikus polaritásukat, mint a két első evangélium tömör szerkezete.

A Lukács-evangélium földrajzi szempontból ugyanazt a nagy kettősséget mutatja. De nem a kettes, hanem a hármas szám szerint tagozódik. A galileai és a júdeai rész közé egy nagyszabású középső rész ékelődik, amely nagy részletességgel foglalkozik az átmenettel Galileából Júdeába. De nem olyan módon, hogy ennek a középső résznek színterül feltétlenül a palesztinai átmeneti tájat, a Galilea és Júdea között fekvő Szamáriát kellene tekintenünk. Az evangélium nagy középső része inkább függetlennek tekinthető a földrajzi szintértől. Jézusnak és tanítványainak átvonulása Galileából Júdeába itt egyszersmind a „nagy ösvényt” jelenti. Az evangélium itt térbeli vetületben ábrázolja azt a belső utat, amit a keresztény embernek meg kell tennie. A liberális protestáns teológia még csak túlságosan technikailag és külsőséges módon tapogatózott ezen titok nyitja felé, amikor arról beszélt, hogy Lukács evangéliumának középső főrészében mint kompozíciós keretet az „utazási sémát” alkalmazta.

Bár Máté, Márk és Lukács a galileai rész elején két olyan történésről számol be, ami Júdeában játszódik: a Jordán keresztelőről és a megkísértésről, az egész felépítést átfogó és egyben szétfeszítő ív ereje oly nagy, hogy ez a rövid előjáték nem zavarhatja meg. Ez különösen a Máté evangélium végére érvényes, ahol a júdeai keretben röviden felvillan a Galilea-motívum: a galileai hegy csúcsán jelenik meg a Feltámadott a tanítványoknak. Itt a Galilea-motívum csak imaginatív jellegű. a tanítványok átélték, hogy Galileában vannak, anélkül, hogy testileg odamentek volna.

Az első három evangélium alapját képező táj-séma bizonyos fokú gazdagodásához jutunk, ha figyelembe vesszük Máténál és Lukácsnál az „elő evangéliumokat”, amelyek - mindkettőnél az evangélium első két részében - visszanyúlnak a Jordán keresztelő elé és Jézus gyermekkorát beszéljük el. Itt látjuk, hogy Máténál a galileai részt egy sajátos júdeai előjáték előzi meg, amelybe az emberiség világméretű dimenziói kétféleképpen is belesugároznak. A Három Királyok eljövetele révén Kelet nagy birodalmi küldik el fényüket; az Egyiptomba való menekülés révén felmerül Júdea mögött a Nílus-parti ősrégi szent templomok vidéke. Végül azonban világosan átvezet az elő-evangélium Galileába, mert elmondja, hogy József Egyiptomból való visszatérte után övéivel nem Betlehemet, hanem Názáretet választotta lakóhelyül.

Lukács „elő-evangéliumában” figyelhetünk meg először egy elevenen lüktető váltakozást Galilea és Júdea tájai között. János születésének megjelentése Zakariásnak Jeruzsálemben történik, tehát Júdeában. Azután Galileában találjuk magunkat, ahol az Arkangyal Názáretben hírül adja Máriának a Jézus gyermek születését. Visszatérünk Júdeába, mikor Mária útnak indul Erzsébethez. Júdeában megszületik a kis János gyermek. És ismét megtesszük a vándorutat Galileából Júdeába, mikor Mária és József a népszámlálásra Betlehembe megy, ahol a jászolban és a pásztorok mezején bekövetkezik a karácsonyi csoda. S a történések ingamozgása még egyszer visszavisz Galilea békéjébe, ahol Názáretben kivirágzik Jézus gyermekkorának paradicsoma. Végül, mikor a gyermek 12 éves lesz, még egy átmenet következik Júdeába, amelyre már ráveti árnyékát az a komoly bevonulás Jeruzsálemben, amely háromszor hét év múlva fog bekövetkezni.

A János-evangélium egész struktúráját kezdettől fogva Júdea és Galilea eleven váltakozása uralja. Itt semmi sem marad meg a merev, általános keretből, amelybe a

tulajdonképpen krisztusi életet az első három evangélium helyezi. Itt egyáltalán nincs szó Jézus életfolyamának idillikus eredetéről és élete idillikus folyásáról az ég-közelben lévő napsugaras galileai tájon. Akkor, amikor a prológ kozmikus teremtési dimenziói földi szintérré szűkülnek össze, azonnal Júdeában találjuk magunkat. Feltűnik Keresztelő János alakja; és Jézus megkeresztelése, amit János a júdeai Hold-táj infernószerű mélységében hajt végre, nemcsak felvillanó jelenet, mint az első három evangéliumban. A János-evangéliumnak nemcsak ahhoz van bátorsága, hogy kitartson itt a világ bukásának színhelyén, hanem bepillantást enged abba a mélységesen titokzatos történésbe is, ami a Jordán keresztelőt közvetlenül követte. Szétnyílik a misztérium-függöny és mi tanúi leszünk Jézus legelső találkozásának tanítványaival, jóval mielőtt Galileában sor kerülne a tanítványok pünkösdi jellegű elhívására, amiről Máté, Márk és Lukács ad hírt. Az evangélium egész terjedelmes kezdőrésze ezen a legszélsőségesebb júdeai tájon játszódik. De azután egyszerre Galileában vagyunk és a legvarázslatosabb tavaszban van részünk, amit a planetáris tavasznak ez a tája valaha is látott. Szemünk előtt megy végbe a kánai csoda; de nem időzünk sokáig itt. A sors ingalengése már is visszavisz Júdeába. Jézussal együtt felmegyünk Jeruzsálembe a húsvéti ünnepekre. A János-evangélium olyan részénél találjuk itt magunkat, amit bizonyos értelemben szintén „elő-evangéliumnak” nevezhetnénk, mert itt abba az időszakba nyerünk bepillantást, ami Jézus tudatos fellépését és munkálkodását megelőzte. De itt semmi olyasmit nem látunk, hogy Jézus kezdetben hosszasan időzött volna hazájában Galileában, amit a többi evangélium felépítésével értésünkre adni látszik. Már ezt a Jeruzsálembe való legelső felmenetelt is beburkolja a szigorú komolyság felhője, ami teljesen uralkodni fog az utolsó felmenetelen, amikor már küszöbön áll a golgotai ítélet. Jeruzsálemben kitör a templom megtisztításának vihara. Ennek utóhatásaként éli át Nikodémusz az éjszakai szellemi találkozást Jézussal, aki - mintha az éppen az ellenkező hangulatot akarná felkelteni mint az első három evangélium - egy ideig még ezután is a júdeai táj bűvkörében időzik. Valami még egyszer visszahúzza Keresztelő János működési területére és működési módjához, mielőtt saját nevében kezdene el munkálkodni. A szigorú táj háttéréből még egyszer kiemelkedik Keresztelő János életnagyság feletti alakja, aki, mikor Jézushoz való viszonyáról kérdezik, így szól: „Néki növekednie kell, nekem pedig el kell fogyatkoynom”.

Az út a szamáriai középső tájon át végül visszavezet Galileába. Jákob kútjánál Jézus a déli órában beszélget a szamáriai asszonnyal. Azután az evangélium megint csak egy rövidke pillanatra engedi, hogy elmerüljünk Galilea világába. Kapernaumban a királyi tisztviselő egészségesen találja fiát, miután Kánában Jézus segítségét kérte. Alig hogy fellélegzünk Galilea kék ege alatt, már megint Júdeába kerülünk vissza. Jeruzsálemben történik a beteg meggyógyítása a Betesda tónál. És ismét az eljövendő ítéletek harcias komorsága mennydörög körülöttünk: Jézus a szavak kardjával száll szembe azokkal, akik ellenségesen állják útját. Még egyetlen egyszer lélegezhetjük be Galilea levegőjét és csodáját. A Genezáret tónál tanúi vagyunk a csodálatos megvendégelésnek és annak, hogy Krisztus a tengeren jár. De nyomban ezután úgy érezzük, mintha idáig érnének Júdás árnyai. Az élet kenyeréről szóló ígét Jézus ellenfeleivel való harcias vitatkozása közben mondja, akik itt is akadályozni akarják munkásságát.

Ezzel a János-evangélium galileai része ki is merült. Ettől kezdve megszakítás nélkül Júdea a történések színhelye. Egészben véve csak a 2. és 4. rész rövid szakaszai és a 6. rész játszódik Galileában. János nemcsak hogy kezdettől fogva megmutatja a két táj ingalengészerű váltakozását, de alapvetően a szigorúbb júdeai földet részesíti előnyben. Már messze van a két táj egyensúlya, amit az első három evangéliumban látunk. Júdea uralkodik mindenekfelett. Már ez maga is megmutathatja, hogy a János-evangélium sokkal energikusabban és következetesebben állítja Jézus életét a fizikai valóság kemény, konkrét

talajára, mint a többi evangélium. Csak a legvégén az utolsó húsvéti fejezetben - amit tulajdonképpen csak a János evangélium függelékének kell tekintenünk, - találjuk magunkat még egyszer Galileában: látjuk amint a Feltámadott a Genezáret Tónál megjelenik a tanítványoknak. De itt - mint a Máté-evangélium húsvéti történetében - Galilea csak lelki táj: a tanítványok látják és átélik a Feltámadottal együtt a tavat, mialatt fizikai testük szerint Jeruzsálemben vannak.

Ha már most a jézusi sorsnak a Jordán keresztelő és a Golgota közti időtartama iránt érdeklődünk, az első három evangélium teljesen cserben hagy bennünket. Nem rajzolunk meg mást, mint azt az egyetlen átfogó görbét, ami először Galileán át, azután Jordániába vezet. Ha csak őket követnénk, arra a feltevésre juthatnánk, hogy a Jordán keresztelő és Golgota között csak egyetlen egy év telt el. És nem egy teológus az első három evangélium egyoldalú értékelése alapján valóban erre a következtetésre jutott. Ezen a ponton egyszer majd egészen általánossá kell hogy váljék a János evangéliumnak életrajzi szempontból való helyesebb értékelése. Mert János az, aki egész világosan megmutatja az év háromszori leforgását. Itt látjuk felfedve a „három év” titkát. A Galilea és Júdea közti ide-oda vándorlás közben, ami olyan mint egy élő ki- és belélegzés, háromszor jutunk el ahhoz az időponthoz, amit úgy jelöl meg, hogy „közeledett a zsidók húsvétja”. Először a kánai menyegző után, mielőtt leírja Jézus húsvéti felmenetelét Jeruzsálembe és a templom megtisztítását (Ján.2.13), másodszer az ötezer ember megvendégelése előtt (Jan. 6:4), harmadszor Lázár feltámasztása után (Ján.11:55). - Csak a húsvéti formula háromszoros visszatérése nyújt igazi alapot a krisztusi sors életrajzi megértéséhez. Figyelemreméltó, hogy nem Máté, Márk és Lukács, hanem János építi ezt az alapot számunkra. Így olyan kronológiát kapunk, ami összhangban van az őskeresztény hagyománnyal. Minden esetre szükség van rá, hogy még illúzió mentesebben és pontosabban vegyük szemügyre Jézus életének valódi időtartamát, mint azt a régebbi korok tették, amelyek itt is megálltak egy fényfelhő érzelmi fátyla előtt.

Időtartama szerint ugyanis nem ölel fel teljes három évet Jézus élete a Jordán keresztelő után. Ha a 30. év december 25.-én eltelt a lukácsi Jézus életének első három évtizede, és Jézusnak Keresztelő János által való megkeresztelése a 31. év elején történt, akkor - ha a három húsvét vezérfonalát követjük - a Golgotáig „mennységileg” csak kicsivel több mint kétéves időszak marad. A harmadik húsvéton, a 33. év tavaszán már beteljesedett a golgotai esemény. De a minőségi időérzékelés szempontjából mégis jogos három évről beszélni. A három naptári év mindegyikének megvan a maga része Krisztus életében. Ugyanúgy van ez annál a három naponál, ami Krisztus halála és feltámadása között van. Mennységileg nincs teljes három nap a halálnak nagypéntek déli órája és Húsvét reggeli órája között. Kívülről nézve ez az időhöz csak másfél napot tesz ki. Minőségileg azonban mégis három nap volt. A pénteknek is, amely Vénusz jegyében áll, a szombatnak is, ami Szaturnusz napja, és végül a vasárnapnak, a Nap napjának is megvan a maga része a halál és a feltámadás közti jelentőségteljes időszakban. Ugyanígy meg kell tanulnunk a három év titkának teljes horderejét is átérezni. Kívülről nézve megdöbbentően rövid volt az az idő, amíg az emberré-vált Isten földünkön járt. S itt még azt is figyelembe kell vennünk, hogy Jézus csak a 31. év pünkösdjén lépett elő tartózkodásából és mindjárt azután, hogy Keresztelő János halálhíre eljutott hozzá, ismét hosszabb időre visszavonult a magányba.

De ha kívülről nézve felfoghatatlanul rövid idő volt is, mégis elegendő volt ahhoz, hogy az örökkévalóság leheletét hozza le a földi időbeli létbe.

... Jeruzsálemben való bevonulásnak abszolút alapvető fokozati értéke van. A passió-jelenetek összefüggése a golgotai halállal, amelybe beletorkollnak, mindig

nyilvánvaló volt. De csak akkor kerüljük el azt a tévedést, ami széles áramlatban vonul végig a kereszténység történetén: hogy Krisztusban csak a szenvedőt, a „szenvedő férfit” lássuk, ha Jézus halálának a jeruzsálemi bevonulással való összefüggését is felismerjük. Az emberfeletti magasságba fellángoló hatalmas akarata, ami a negyedik inkarnációs fokozat elérésekor az egyszerű bevonulási jelenetben nyilatkozik meg, egészen más fényben világítja meg Krisztus szenvedését és halálát. Arról, ami könnyen úgy tűnhetik, hogy csupán a külső kínok elviselése volt, kiderül, hogy a leghatalmasabb, a leghősiesebb tett, amit a Földön valaha véghezvittek.

A virágvasárnapi esemény köré sok kép és motívum csoportosul, ami ezt megerősíti. Már maga az is aláhúzhatja és kiemelheti a pillanat fokozati értékét, hogy Jézus bevonulása a városba a nagyhéten minden nap megismétlődött. Az evangélium világosan tudunkra adja, hogy Jézus nem Jeruzsálemben, hanem Betániában, Lázár házában lakott. S így csendben megismétlődött minden reggel a bevonulás, amit Virágvasárnap a nép magasra-csapó extázisa kísért, mintha újra és újra meg akarná erősíteni a fizikai testbe való bevonulás és annak végleges birtokbavételének fokozati folyamatát. Nagycsütörtök éjszakája után, mely az első éjszaka volt, amit Jézus nem Betániában, hanem tanítványaival együtt az utolsó vacsora házában és a Getsemáné kertben töltött, végül ismét egy különleges bevonulás következett a városba. Ezúttal azonban a tömeg elragadtatott ujjongása helyébe a legnyomasztóbb szűgyen lép: Jézust a poroszlók, akik a Getsemáné kertben elfogták, megbilincselve vezetik fel Jeruzsálembe.

Egy rejtélyes motívum fonódik a dicsőséges első és a megalázó utolsó közötti csendesebb bevonulások köré. Márk evangéliuma elmondja, hogy Jézus annak a napnak az estéjén, amikor a nép hozsannát kiáltott, a Tizenkettővel hazatér Betániába. Másnap reggel Jézus a Jeruzsálembe vivő úton egy fügefát lát teljes levéldíszben. De mikor odalép, hogy fűgét szakítson róla, kiderül, hogy nem hordoz gyümölcsöt. S ekkor az a különös dolog történik, hogy megátkozza a fügefát, mondván: „Soha többé ne egyék rólad gyümölcsöt senki”. Ezután egy drámai eseményekkel teli nap következik a városban. S mikor másnap reggel Jézus tanítványaival Betániából ismét a városba megy, az evangélium szerint „mikor mellette elmentek, látták, hogy a fügefafa gyökerestől kiszáradt”. (Márk 11.r.)

Ezek az ismételt bevonulások közé ékelődő komor képek is megmutatják, ha helyesen értjük meg őket, hogy Krisztus Jézus akarata az emberré-válásnak ezen a fokán már maradéktalanul felszabadult. A fügefafa jeleneteket elsősorban imaginációs képeknek kell felfognunk. Az egész emberiség számára jelentős lelki képek merülnek fel Jézus és tanítványai előtt. A fügefafa képévé sűrűsödnek azok a szellemi erők, amelyek jegyében a régi világ állott. „A fügefafa alatt ülni” (Indiában a bodhi-fa alatt), mint azt klasszikus formában Buddhánál látjuk, képes kifejezése a meditatív elmélyülésnek, amellyel a Krisztus-előtti idők embere a szellemi világgal kapcsolatba lépett. A fügefafa képében azok az érzékfeletti erők jelennek meg, amelyek az emberek számára még laza és porózus fizikai testük különleges jellege révén voltak hozzáférhetőek.

Most letelt a fizikaisághoz kötött szellemi élmények ideje. A régi erők kimerültek, új szellemiséget kell az égből lehozni. A Krisztus-Én fokozatos inkarnációs útján elérkezett a szellemileg teljesen elszegényedett fizikai testiség legalsó, legmélyebb pontjára. Azáltal, hogy azt a földi emberi testet, amelyben három évig lakott, maradéktalanul áthatotta, egyúttal megteremtette annak a lehetőségét, hogy az emberiség egy új szellemiségbe nőjön bele. A régi tisztánlátásnak - mint a fügefafa erőinek - utolsó fellángolása volt, mikor a sokaság a Jeruzsálembe bevonuló Jézus láttán extázisba került és hozsannát kiáltott. Ez az erővilág használhatatlanná vált. Krisztus szigorú szava mondja ki felette az ítéletet. Jézus megsuhogtatja ezeknek a szavaknak a kardját, bár ezáltal maga is közreműködik abban,

hogy a nép hozsannája néhány nap múlva a gyűlölettől izzó „Feszítsd meg!” kiáltásra változzék. Csak a tanítványokkal folytatott csendes beszélgetésében utal a hegyeket megmozgató hitre, melyből az új, már nem testhez kötött szellemi erők kinőnek.

A fügefajelenetek olyan történet fognak közre, amiben különösen megnyilvánul Krisztus akaratának lángoló nagysága. Mikor Jézus azon a héten másodszer vonul be tanítványaival a városba, a templomba megy. Itt a nagy húsvéti üzletre készülődő árusok bódéiban lévő nyüzsgés veszi körül. Velük szemben azonban nem a szeretet törvényét követi Jézus, hanem a meg nem alkuvását, ami azonban nem más, mint egy nagyobb, kozmikus távlatokba néző szeretet megnyilvánulása. Az az ellenállhatatlan, lángoló szigorúság azonban, amellyel Jézus a templomot megtisztítja, egyszersmind kíméletlenség saját maga ellen is. A pénzsóvár nyüzsgés nemcsak a vallásos élet elfajulásának és külsőségessé-válásának a jele; egyúttal felfedi azt a fatális kompromisszumot is, amit a szaduceus zsidóság a rómaiakkal kötött.

A beteges fösvenységtől megszállott, majdnem százéves aggastyán Hannás az a vállalkozó, aki ezt a nyüzsgő kirakodó vásárt létrehozta a templom körül. De ő a szaduceus rend, a főpapi nemzetség feje is és mint olyan, a zsidó politika tulajdonképpeni irányítója. Hogy a jeruzsálemi templomot megvédje a rómaiak támadásától, akik a császárkultusz érdekében a világ minden erekljét össze akarják gyűjteni, Hannás a világi tevékenységgel együtt a római pénzt is beengedte a szentély bűvkörébe. A pénzváltók asztalán a vándorlás és eladásnál használt valamennyi pénzdarabon felismerhető a római császár képmása. Jézus fellépésének kérlelhetetlen szigorúsága lerántja az álarcot a főpapi klikk arcáról. Felfedi a tarthatatlan állapotot, ami abban áll, hogy a templomot személyes pénzsóvárságból és politikai aggodalomból elárulták a római császárkultusz világának. A templom megtisztítása nem lehet más, mint a kesztyű odavetése a gyűlölködő ellenfelek elé. Jézus nem riad vissza attól, hogy kihívja az ellenakciót, amihez végül az is hozzá fog tartozni, hogy keresztre feszítik.

Három Húsvét

Ha ily módon tapogatózva próbájuk megközelíteni a teljes alakját annak, aki Jézus életében a krisztusi rész alapját képezi, akkor kezdjük felismerni annak a három évnek minőségi különbségét, mely ugyan mennyiségileg alig tehető két évnél többre.

A Jordán-keresztelő és Golgota között háromszor volt tavaszodást. Az évkör újrakezdése köré minden alkalommal, minden évben jelentősen megváltozott tüneményes eseménysorozat csoportosul. A harmadik évben beteljesülés volt, az ezt megelőző két évben pedig előkészület.

A tulajdonképpeni húsvét ünnepet tehát két másik húsvéti ünnep előzte meg. Az első évi egyrészt a tudatosan gyakorolt tartózkodás idejére esik, másrészt az isteni dimenziójú status nascendi idejére. Lejátszódik a templom Jánosnál leírt megtisztítása. Krisztus életnagyság feletti lényé kimondja a bátor és rejtélyes szavakat, amiket a tanítványok csak két évvel később, a feltámadás fényében értenek meg mint húsvéti próféciát: „Romboljátok le a templomot és én három nap alatt újra felépítem”.

A második év húsvéti eseménye távol az emberektől, az éjszaka magányában játszódik le, mikor a tanítványok látják, hogy Krisztus a tenger hullámain jár. Az isteni Krisztus-Én teljesen belemerült az átlelkésített emberi lénybe és mégis diadalmas állomáshoz érkezik: Jézus átszellemesített lélekteste végérvényesen kinő azon törvények uralma alól, melyeknek a fizikai-test alá van vetve. Benne mutatkozik meg Krisztus teljes fenségében s egyszersmind harmonizáló, vihart lecsendesítő szelídségében a tanítványok önmagukból kiemelkedő lelke előtt.

A tulajdonképpeni húsvéti esemény túl van Golgota óráján és azt mutatja, hogy Krisztus élettrajza nem fejeződik be az emberi halállal, hanem csak egy más létfokozatba megy át. A halál hatalmától kiküzdött új szellemtesti alakban lép Krisztus az övéi elé. A húsvéti győzelem az utolsó ítélkező akarategyvűlés tűzfényéből következett, ami már Lázár feltámasztásánál is megmutatta halált legyőző erejét.

A húsvéti eseményt mindhárom évben egy átlényegülés előzi meg. Az utolsó vacsora hetében lezajló nagycsütörtöki esemény megfelelői az előző években az ötezer ember megvendéglése és a kánai mennyegző.

A víz borrá változtatása még olyan, mint egy magasabb-rendű természeti jelenség. Krisztus kozmikus nagyságú Nap-Énje belépett a földi térbe és még habzik az inkarnáció kelyhében, mielőtt teljesen összehúzódna egy ember Én-magvává. S mint ahogy a külső Nap a Föld növény- és erő-világában létrehozta az éretté és intenzívvé válás változásait, ugyanúgy a Krisztus-Én is magával ragadja környezetét, melybe kisugárzik, annak az átváltozásnak az irányába, amit inkarnálódása során Ő maga átél. Galilea tavaszi fényben ragyogó Nap-tája ünnepi fényben mutatja be a napjellegű változást.

A második év Húsvét-előtti eseménye szintén Galileában játszódik, Betesdában, a Genezáret tó partján. De most nem külső anyag a változás hordozója. A kenyér megszaporodása csak imaginatív képként él a résztvevő emberek lelke előtt és a teljesen át-krisztusított lelkiség adakozó, tápláló bőségének érzését kelti. Ez a három év csendes középső szakasza, melyben a Krisztus-lény kozmikus szeretete mint segítő, ajándékozó emberség és jóság nyilatkozik meg. A jövő profetikus képe megmutatja a tanítványoknak, hogy belőlük egy papi áramlatnak kell kiindulnia, hogy az Krisztus mindent átfogó emberszeretetének eszköze legyen.

A harmadik évben, mikor közeleg a beteljesedés, nagycsütörtök este a vacsoránál olyan változás megy végbe, melynek kiinduló pontja teljesen bensőséges, de mégis a kenyér és a bor külső anyagaihoz nyúl. A belső folyamat ellenkező irányban halad mint a kánai mennyegzőnél. Ott Krisztus Énje belépett az inkarnációba és mint emberré váló Istenség nyilatkozott meg. Most teljesen áthatotta a fizikai testiséget és áldozatkész odaadással készül a testtől ismét elválni és fölébe nőni. De ami történik, nem parttalan szétáradás: Krisztus lelke, amely teljesen emberivé vált, nagyobb testbe költözik s így ismét istenivé válik. Az újabb inkarnációs fokozatot készíti elő, amely halálának és feltámasztásának értelme lesz, mert általa az egész Föld válik Krisztusnak, a Föld új Szellemének testévé. Kenyér és bor Krisztus testévé és vérévé válik, mert ezekben kezdődik el a Föld Nappá válása. A conaculumbeli esti óra bensőséges csendje csak benső átélése annak a győzedelmes isteni nagyságnak, amelyhez végül Krisztus emberisége is fel fog nőni. Az átváltozás csodája most már elérkezett Júdea kemény, halott földjére is és az utolsó vacsora színhelyét Galilea békéje helyett az ólálkodó ellenség végsőkig elszánt gyűlölete veszi körül.

Annak a negyven napnak, amikor a beteljesedés évében a Feltámadott még tanítja tanítványait, szintén megvan a megfelelője az előző két évben. Az első Húsvéthoz, mikor a templomi dráma lejátszódott, csatlakozik az a szellemi beszélgetés, amit Nikodémusz testen kívül éjszaka folytat Jézussal. Az a teljhatalom, amivel Jézus Nikodémusz kérdéseit érzékfeletti oktatásként megválaszolja, még az égből magával hozott fölény jele. A feltámadott tanításai a Húsvét utáni negyven napon már abból a győzelemből fakadnak, amit Krisztus az emberi sors átélése révén vívott ki.

A középső évben sem hiányzik a megfelelő elem. Abban szerepel, amit a János-evangélium 7. részében az ötezer ember megvendéglése és a tengeren-járás után mond el. Igaz, hogy ez már nem a Húsvét utáni időszakban, hanem a Mihály-i időszakban történik, és ezáltal már nem a szelídség és jóság stádiumának, hanem a dráma harcias fenségű

utolsó felvonásának része. Jézus, bár fizikai testét tekintve Galileában maradt, megjelenik a sátoros ünnepen Jeruzsálemben. (A szokásos fordításokból úgy tűnik, mintha Jézus, miután testvéreinek azt mondta, hogy nem akar Jeruzsálembé menni, megváltoztatná szándékát és mégis útnak indul, csak „nem nyíltan, hanem titokban” (7:10). De a bibliában szereplő görög kifejezés (latinul: in occulta) azt jelenti, hogy okkult módon, testetlen állapotban). Jézus szellemileg annyira intenzíven együtt van azokkal, akik Jeruzsálemben az őszi ünnepet ünneplik, hogy ezek őt testileg vélik látni és hallani. Ellenfelei, akik el akarják fogni, nem tudják kezükbe kapni. Jézus tanít a templomban és végül kimondja azokat a szavakat is, melyek még a középső év hangulatát fejezik ki: „Aki hisz énbenem, annak bensejéből az élet vizének folyamai áradnak majd ki” (7:38).